

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 299/2020-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], všetci [REDACTED], zastúpených spoločnosťou Bardač s. r. o., advokátska kancelária, Lovinského 22, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Róbert Bardač, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 13/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 13/2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 13/2015 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume po 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania v sume 994,03 € (slovom deväťstodevät'desiatštyri eur a tri centy), ktorú je Okresný súd Trnava povinný uhradiť na účet advokátskej kancelárie Bardač s. r. o., advokátska kancelária, Lovinského 22, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 299/2020 z 23. júna 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“, „sťažovateľka“ alebo „sťažovatelia v 2. a 3. rade“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu

Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 13/2015 (ďalej aj „namiatané konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú rodinnými príslušníkmi (poškodenými osobami v trestnom konaní, pozn.), ktorí, poukazujúc na chronologický priebeh namiataného konania okresného súdu, argumentujú, že namiatané konanie je poznačené zbytočnými priet'ahmi. Skutočnosti o obsahu rodinného súžitia sťažovateľov a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obžalovaný“ v citáciách aj „obvinený“), ktoré odzneli počas konania o rozvođe, viedli konajúcu zákonnú sudkyňu k podaniu trestného oznámenia pre podozrenie zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby voči sťažovateľom, ktorí počas tejto doby zmenili priezvisko a v obžalobe sú uvedení ešte s predošlým priezviskom [REDAKOVANÉ]).

3. Po skončení vyšetrovania bola okresnému súdu 27. januára 2015 doručená obžaloba prokurátora Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej len „okresná prokuratúra“) na obžalovaného, ktorý mal voči sťažovateľom spáchať zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), e) a ods. 2 písm. d) Trestného zákona s použitím § 138 písm. b) a j) Trestného zákona.

4. Prvé hlavné pojednávanie sa konalo 4. februára 2016, t. j. po viac ako roku po napadnutí obžaloby, a posledné sa konalo 15. augusta 2019. Sťažovatelia si dovoľujú vo vzťahu k celému doterajšiemu priebehu konania poukázať na to, že (i) celé trestné konanie trvá viac ako 6 rokov a viac ako 5 rokov trvá zatiaľ neskončené prvostupňové konanie pred súdom, (ii) za ostatné 3 roky konania sa konali celkovo len 3 meritórne hlavné pojednávania, (iii) počas celého konania je aktuálne vec pridelená už v poradí tretiemu zákonnému senátu, a v neposlednom rade (iv) vec je v štádiu „na začiatku“ hlavného pojednávania, t. j. v štádiu pred výsluchom obžalovaného, pretože ten trvá na opakovaní dokazovania vzhľadom na zmenu zákonného senátu, pričom podľa obžaloby sa vo veci navrhuje vykonať výsluch 28 svedkov a 2 znalcov.

5. Sťažovatelia sa domnievajú, že prieťahy v konaní zapríčinil práve okresný súd svojím nekonaním, resp. vykonávaním úkonov so značnými časovými rozpätiami (v rozsahu niekoľkých mesiacov až vyše roka). Poukazujú na to, že ústavný súd v inej obdobnej veci vyslovil, že trvanie konania v prípade, že ide o domáce násilie viac ako päť rokov, je samo osebe neprimerané (II. ÚS 179/09). Podľa sťažovateľov okresný súd nekonal osobitne a ani výnimočne rýchlo, hoci je sťažovateľka liečená ako onkologická pacientka. Dňa 18. februára 2020 doručili okresnému súdu aj opakovanú sťažnosť na prieťahy, okresný súd im však odpovedal listom sp. zn. Spr 58/2020 zo 16. marca 2020 tak, že nezistil prieťahy v konaní a ani porušovanie zásad dôstojnosti súdneho konania.

6. Sťažovatelia dôvodí, že na ústavný súd sa rozhodli obrátiť práve v tomto čase, keď sa vyjasnilo, že trestnú vec bude pojednávať v poradí tretí zákonný senát. Obžalovaný nesúhlasí so zmenou zákonného senátu a hlavné pojednávanie sa teda musí vykonať znova v zmysle § 277 ods. 5 Trestného poriadku. Je zrejmé, že so zreteľom na predpokladaný počet osôb na vypočutie (28 svedkov a dvaja znalci) nemožno očakávať skoré ukončenie veci, pričom ide nateraz ešte len o prvostupňové konanie.

7. V neposlednom rade sťažovatelia sú „*druhotne viktimizovaní postupom súdu*“. Celá situácia s trvaním celej trestnej veci sťažovateľov zásadným spôsobom traumatizuje, rozhodnutie sa neustále „odd'ahuje“ a celkovo majú sťažovatelia obavu, kedy sa vôbec môže dané konanie skončiť právoplatným rozhodnutím, najmä ak by malo byť ďalej pokračované rovnakým tempom. Zlý zdravotný stav sťažovateľov nie je prechodný, ale dlhodobý, traumatizácia je veľmi silná a pre ďalšiu liečbu je mimoriadne dôležité vyhýbať sa opätovnej traumatizácii a prežívaniu emócií, ktoré sú spojené práve a len s dlhodobým protiprávnym konaním obžalovaného.

8. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd rozhodol o ich ústavnej sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným postupom okresného súdu, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných

prieťahov a priznal im tiež finančné zadost'učinenie každému v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika s'ťažovateľov

9. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu z 30. júna 2020 vyjadril k ústavnej s'ťažnosti prípisom sp. zn. 1 Spr V 630/2020 doručeným ústavnému súdu 29. júla 2020. Spis okresného súdu bol následne na preverku doručený ústavnému súdu 7. augusta 2020. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedol, že *«to nie sú len s'ťažovatelia, ktorí majú v konaní svoje práva, ale aj obvinený, ktorý má tiež zákonom garantované práva, ktoré je potrebné rešpektovať a dodržiavať, nakoľko tak poškodení ako aj obvinený sú stranami konania, ktoré sú si v trestnom konaní v zmysle § 2, ods. 14 Trestného poriadku rovné - napr. hlavné pojednávania dňa 22.5.2018 bolo odročené z dôvodu riadneho ospravedlnenia obvineného z dôvodu jeho hospitalizácie, čo však právny zástupca s'ťažovateľov v ústavnej s'ťažnosti z neznámeho dôvodu neuvádza.»*

... v predmetnej veci opakovane došlo k zmene konajúceho senátu, a to z dôvodu odchodu sudcov tunajšieho súdu na súd vyššieho stupňa..

Obvinený... využil svoje právo a vyhlásil, že so zmenou senátu nesúhlasí, v dôsledku čoho bolo potrebné hlavné pojednávanie vykonať znova, čo súvisí so zásadou bezprostrednosti a priamosti trestného konania. Právny zástupca s'ťažovateľov v tejto súvislosti opomenul uviesť, že konajúci sudca vzhľadom na skutočnosť, že po prvej zmene zákonného sudcu bolo okrem obvineného a s'ťažovateľky vypočutých 12 svedkov, rozhodol o odročení hlavného pojednávania na neurčito z dôvodu, že v tom čase bolo vo vzťahu k dočasnemu prideleniu sudcu JUDr. Ladislava Révesa rozhodnuté tak, že toto dočasné pridelenie malo trvať len do 31.12.2019 - ak by sa teda menovaný sudca na tunajší súd vrátil, vec by mu bola vrátená, a mohol by pokračovať vo vykonávaní hlavného pojednávania; takýto postup súdu sa javí byť ako hospodárny a účelný.

Napriek tomu, že právny zástupca s'ťažovateľov poukazuje na rozhodovaciu prax Ústavného súdu SR, podľa ktorej zmena zákonného sudcu ide na ťarchu konajúceho súdu, treba na tomto mieste poukázať na zrejmy paradox, a to ten, že je to štát, ktorý obvinenému

dáva možnosť so zmenou zákonného sudcu nesúhlasiť, a žiadať vykonať hlavné pojednávanie znova - ale je to ten istý štát, ktorý ústami ústavného súdu konštatuje, že „to je problém konajúceho súdu“.

... v doterajšom postupe zákonných sudcov som nezistil subjektívne, ale ani objektívne prieťahy v konaní, súd vo veci konal a koná v rámci svojich možností, vykonával a vykonáva úkony s vynaložením úsilia vec rozhodnúť - relatívne dlhšia doba trvania veci je spôsobená objektívnou skutočnosťou uvedenou vyššie a tiež množstvom vybavovaných vecí s tým, že Okresný súd ...bol a je dlhodobo personálne poddimenzovaný; dĺžka konania je teda spôsobená objektívnym stavom, čo nie je možné pripísať na vrub konajúceho súdu....

Z vyššie uvedených dôvodov považujem predmetnú sťažnosť za nedôvodnú, nakoľko súd postupoval v súlade s procesnými predpismi – navrhujem, aby ju ústavný súd zamietol, resp. nevydal požadovaný nález.».

9.1 Sťažovatelia sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu k stanovisku okresného súdu vyjadrili podaním doručeným ústavnému súdu 29. júla 2020. Zotrvajúc na dôvodoch ústavnej sťažnosti, stanovisko okresného súdu hodnotia vzhľadom na ich status obzvlášť zraniteľných obetí ako nevhodné a neempatické. V stanovisku odmietajú akúkoľvek účelovú interpretáciu priebehu konania v podanej ústavnej sťažnosti. Odročenie hlavného pojednávania, ktoré sa malo konať 22. mája 2018, bolo sťažovateľom a právnenému zástupcovi sťažovateľov oznamované len telefonicky zamestnancom okresného súdu. Dôvody jeho odročenia neboli sťažovateľom oznamované. Vyjadrujú sa aj k zmene konajúceho senátu a so stanoviskom nesúhlasia z dôvodu, že *«nikdy nenamietali, že by okresný súd mal urobiť opatrenie voči tomu, aby obžalovanému zabránil využiť právo obvineného nesúhlasiť so zmenou zákonného sudcu. Sťažovatelia... poukazovali na to, že... objektívne prekážajúce okolnosti, nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia... Za takéto adekvátne opatrenia však sťažovatelia nepovažujú (v kontexte práva obžalovaného podľa § 277 ods. 5 Trestného poriadku), že v rozpojednávanej veci došlo dvakrát k zmene predsedov senátu. Za adekvátne opatrenie*

nepovažujú sťažovatelia ani pokus, aby sa problém so zbytočnými prietahmi vyriešil takpovediac sám, čo sa okresný súd snažil dosiahnuť tým, že dňa 15. augusta 2019 odročil pojednávanie na neurčito s možnou víziou, že sa predošlý predseda senátu vráti a nebude potrebné opakovať dokazovanie (to napokon viedlo k tomu, že od uvedeného dátumu sa hlavné pojednávanie podarilo vykonať až 29. júla 2020, čiže po takmer roku). Namiesto tohto „opatrenia“ mal okresný súd dňa 15. augusta 2019 radšej konať a napríklad vytýčiť v blízkej dobe napr. na najbližší polrok hneď niekoľko termínov hlavného pojednávania ako to urobil na hlavnom pojednávaní dňa 29. júla 2020, kedy stanovil hneď 6 termínov. Za adekvátne opatrenie by teda sťažovatelia v konkrétnej veci celkovo považovali najmä väčšiu frekvenciu nariadovania termínov hlavného pojednávania (tá mohla už v počiatkoch konania pred súdom viesť k tomu, že vec mohla byť meritórne prejednaná už pod vedením prvého, resp. druhého z predošlých predsedov senátu – pri zmene senátu na JUDr. Révesa totiž obžalovaný právo podľa § 277 ods. 5 Trestného poriadku nevyužil), zabezpečenie prítomnosti prísediacich, či viac sústredený postup súdu pri predvolávaní svedkov.

Predseda okresného súdu však žiadne zrealizované adekvátne opatrenie ani nespomína, ani naň nepoukazuje...

Najlepšie avizovanú „hrozbu“ dokumentuje samotný priebeh konania po podaní ústavnej sťažnosti. Hlavné pojednávanie vytýčené na 15. apríla 2020 bolo odročené z dôvodu, že „ospravedlnili sa prísediaci zo senátu“. Ďalší stanovený termín hlavného pojednávania na 25. júna 2020 bol odročený na návrh obžaloby z dôvodu, že „dozorujúca OP musela nečakane navštíviť lekára“, hoci zástupkyňa prokuratúry bola prítomná a teda zákonná prekážka daná nebola (viď príloha č. 2). V oboch prípadoch ide okolnosti, ktoré možno pričítať okresnému súdu, resp. minimálne štátu ako takému. Ďalšie pojednávanie sa podarilo vykonať až 29. júla 2020, pričom predošlé meritórne pojednávania sa konalo 21. marca 2019, t. j. pred 15 mesiacmi...

Priebeh konania obeť traumatizuje, jej dlhodobý kontakt s formalitami konania spôsobuje druhotnú viktimizáciu. To však nielenže hrozí, ale k tomu aj, žiaľ, došlo.»

Ako dôkaz predkladajú aj lekárske správy psychiatricky [REDAKOVANÉ] na sťažovateľku a psychologičky [REDAKOVANÉ] na sťažovateľov v 2. a 3. rade.

S poukazom na uvedené skutočnosti preto sťažovatelia považujú ústavnú sťažnosť za dôvodnú v celom rozsahu.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Prehľad relevantných úkonov okresného súdu v napadnutej veci

11. Z predloženého spisového materiálu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 7 T 13/2015, ktorého súčasťou bol aj vyšetrovací spis Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Trnave, odboru kriminálnej polície ČVS: ORP-20/1-VYS-TT-2014 St, ústavný súd zistil, že vo veci boli vykonané tieto relevantné procesné úkony:

11.1 Konanie, ktoré predchádzalo obžalobe prokurátora okresnej prokuratúry (pozri bod 3, č. 1. 696 až 710 v spise), začalo ešte na základe podnetu okresného súdu (sudkyne JUDr. Dany Macáškovej, pozn.) doručenej okresnej prokuratúre 9. decembra 2013, ktorá v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom (teraz sťažovateľom v 2. a 3. rade) tak urobila z dôvodu zistenia skutočností, že konaním obžalovaného mohlo prísť k spáchaniu trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona. V dôsledku toho okresný súd predtým rozsudkom sp. zn. 19 P 33/2013 z 25. novembra 2013 pozbavil obžalovaného aj výkonu rodičovských práv a povinností vtedy ešte k maloletým deťom. Sťažovateľka tiež podala na menovaného trestné oznámenie 16. januára 2014 (s. 14 až s. 17).

11.2 Ústavný súd pri preverke spisu zistil, že prvé hlavné pojednávanie sa konalo až 4. februára 2016, t. j. po viac ako roku po napadnutí obžaloby na okresný súd napriek tomu, že obžalovaný podal prostredníctvom svojho obhajcu ešte 18. marca 2015 návrh na „*predbežné prejednanie obžaloby a návrh na vykonanie dôkazov*“, ktorý zopakoval

aj 20. januára 2016, a tiež okresná prokuratúra podala sťažnosť na nečinnosť súdu podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku 9. novembra 2015 (okresný súd určil termín hlavného pojednávania následne až 1. decembra 2015, pozn.). Na tomto pojednávaní bola prednesená obžaloba, sťažovatelia ako poškodení sa prihlásili k svojmu nároku na náhradu škody z titulu spôsobenej trestnej činnosti (č. l. 734) a bol vykonaný výsluch obžalovaného, ktorý však nebol dokončený. Hlavné pojednávanie bolo preto odročené na 12. máj 2016, avšak pre neúčast' jedného z prísediacich sa nekonalo. Dňa 13. októbra 2016 hlavné pojednávanie pokračovalo výsluchom obžalovaného a tiež sťažovateľky, no z dôvodu pokročilého času senát rozhodol o odročení pojednávania na 19. október 2016, keď sa pokračovalo vo výsluchu sťažovateľky.

11.3 Následne bolo hlavné pojednávanie odročené na 17. január 2017, avšak bolo zrušené (z dôvodu preloženia predsedu senátu na iný súd a pridelenia veci inému sudcovi, pozn.). Následne bol nariadený nový termín hlavného pojednávania na 17. október 2017, ktorý však bol pre kolízie s iným pojednávaním na strane prísediacej a obhajcu obžalovaného opätovne zrušený 8. augusta 2017.

11.4 Dňa 5. decembra 2017 (t. j. po 13 mesiacoch od konania ostatného hlavného pojednávania, pozn.) boli vypočutí traja svedkovia (obhajca sťažovateľa v 2. rade ospravedlnil jeho neúčast' podaním z 2. novembra 2017 z dôvodu nepriaznivého duševného stavu a jeho sledovania v psychiatrickej ambulancii, č. l. 796 a nasl. a hlavného pojednávania sa nezúčastnil ani obžalovaný, pozn.) a po ich výsluchu bolo hlavné pojednávanie odročené na 22. máj 2018, keď mali byť vykonané výsluchy ďalších 8 svedkov, ale hlavné pojednávanie sa nekonalo pre hospitalizáciu obžalovaného v nemocnici.

11.5 Dňa 17. mája 2018 bolo hlavné pojednávanie určené na 25. september 2018 a okresný súd žiadal obžalovaného a jeho obhajcu o doručenie potvrdenia o jeho práceneschopnosti, inak mu bude uložená poriadková pokuta (podanie z 21. mája 2018, č. l. 830, žiadosť bola realizovaná podaním z 31. mája 2018). Obhajca podaním zo 6. augusta 2018 oznámil okresnému súdu, že obžalovanému vypovedal plnomocenstvo a ten toho istého dňa požiadal okresný súd o ustanovenie obhajcu, pretože nemá finančné

prostriedky na úhradu trov obhajoby. Nový obhajca mu bol okresným súdom ustanovený 7. augusta 2018.

11.6 Na hlavnom pojednávaní 25. septembra 2018 boli vypočutí svedkovia a po ich výsluchu bolo odročené na 21. marec 2019, kde boli vypočutí ďalší svedkovia. Obžalovaný podaním z 12. marca 2019 požiadal, aby sa hlavné pojednávanie konalo bez jeho prítomnosti (č. l. 894).

11.7 Termín hlavného pojednávania bol následne odročený na 25. jún 2019, ktorý bol napokon zrušený z dôvodu ospravedlnenia prísediacej z vážnych zdravotných dôvodov.

11.8 Nový termín hlavného pojednávania bol stanovený na 15. august 2019, avšak z dôvodu preloženia predsedu senátu od 1. júla 2019 na iný súd a využitia práva obžalovaného trvať na opakovaní dokazovania vzhľadom na zmenu zákonného sudcu bolo odročené na neurčito a následne bol stanovený nový termín na 27. január 2020.

11.9 Na č. l. 961 až 970 sa nachádza v spise aj vyjadrenie predchádzajúcej bývalej manželky obžalovaného k formám jeho násilia a týrania členov rodiny počas jej 7-ročného manželstva s ním (z vyšetrovacieho spisu č. l. 387 až 391 tiež vyplýva, že už v tomto manželstve dochádzalo k jeho častým útokom na rodinných príslušníkov, v dôsledku čoho bývalá manželka ešte v máji 1992 podala na neho trestné oznámenie na ublíženie na zdraví, pozn.).

11.10 Hlavné pojednávanie 27. januára 2020 bolo odročené na 18. marec 2020 s tým, že okresný súd vydá príkaz na zatknutie obžalovaného, keďže sa nezúčastnil hlavného pojednávania a neoznámil zmenu svojho pobytu (obžalovaný sa však ihneď ospravedlnil listom z 28. januára 2020, pozn.). Podaním z 2. marca 2020 požiadali sťažovatelia v 2. a 3. rade okresný súd, aby ospravedlnil ich neúčast' na hlavnom pojednávaní z dôvodu, že trpia chorobou, ktorá natrvalo umožňuje ich výsluch (lekárske správy tvoria prílohu k podaniu, pozn.). Hlavné pojednávanie následne okresný súd zrušil

z dôvodu ohrozenia verejného zdravia pre šírenie choroby COVID-19. Nový termín hlavného pojednávania bol stanovený na 15. apríl 2020, ktoré vzhľadom na ospravedlnenie prísediaceho bolo zrušené.

11.11 Dňa 15. mája 2020 okresný súd určil termín hlavného pojednávania na 25. jún 2020, ktorý však bol zrušený, pretože dozorujúca okresná prokurátorka musela nečakane navštíviť lekára a nemala dostatočne naštudovaný spis. Hlavné pojednávania bolo odročené na 29. júl 2020, na ktorom okresný súd vykonal výsluch obžalovaného a svedkov a odročil ho na konkrétne termíny (najbližší na 4. september 2020).

IV.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva a vyhodnotenie postupu okresného súdu

12. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa ich vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a súčasne sa domáhajú aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP⁶) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

15. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu v súdnom konaní a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02).

16.1 V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03, II. ÚS 179/09, I. ÚS 159/2019 a I. ÚS 431/2019). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha závažných trestných činov si vyžaduje osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní a všeobecného súdu o naplnenie účelu trestného konania,

čo okrem iného znamená, že tieto orgány majú povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania vrátane poškodených strán.

17. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, teda trestného konania vedeného proti obžalovanému zo zločinu týrania blízkej osoby, v ktorom sťažovatelia vystupujú v postavení poškodených, ústavný súd konštatuje, že preskúmané konanie nie je po právnej stránke zložitú. Z faktického hľadiska je však uvedená právna vec zložitejšia z dôvodu potreby vypočutia viacerých svedkov, a preto, že celé dokazovanie sa musí vykonávať opakovane z dôvodu zmien v zložení senátu okresného súdu. Celková dĺžka tohto konania je však aj tak zjavne neprimeraná, pretože ide o trestnú vec, ktorá sa vyžaduje osobitnú výnimočnú pozornosť. Napokon okresný súd ani nenamietal prípadnú skutkovú zložitú napadnutej veci.

17.1 V tomto ohľade aj ESLP uviedol, že v určitých situáciách (napr. ublíženie na zdraví, znásilnenie, domáce násilie) si efektívne odstrašenie od útokov na fyzickú integritu osoby vyžaduje účinný trestno-právny mechanizmus na zabezpečenie adekvátnej ochrany (Sandra Janković proti Chorvátsku, rozsudok ESLP z 5. 3. 2009, sťažnosť č. 38478/05, ods. 36). V prípade M. T. a S. T. proti Slovenskej republike (rozhodnutie o prijateľnosti sťažnosti z 29. 5. 2012) ESLP zdôraznil, že tento postoj v zásade nie je obmedzený na prípady fyzického násillia, ale naopak, osobitne v prípadoch domáceho násillia sa môže vzťahovať aj na psychické násillie.

17.2 Ústavný súd k tomu konštatuje, že v prípade sťažovateľky išlo o súdne konanie podozrenia zo spáchania trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby, teda tvrdené domáce násillie, ku ktorému malo dochádzať zo strany bývalého manžela sťažovateľky a otca sťažovateľov a malo spočívať jednak v priamych fyzických útokoch na sťažovateľov, ale aj jeho verbálnych vyhrážkach a psychickom nátlaku. Preto tu je namieste veľmi rýchly a účinný postup okresného súdu, čo sa však v tejto veci vôbec nepotvrdilo, hoci okresný súd nariadil hlavné pojednávania, ale tieto často odročoval z rôznych dôvodov prevažne na strane okresného súdu (pozri body 11.1 až 11.11). Na tomto mieste ústavný súd

poukazuje aj na názor vyslovený vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 179/09, že trvanie napadnutého konania už aj vzhľadom na jeho povahu („tzv. domáce násilie“) viac ako päť rokov je samo osebe neprimerané.

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľov. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu nezistil také závažné skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľov v súvislosti s doterajšou dĺžkou namietaného konania. Sťažovateľka podala aj sťažnosti na zbytočné prietahy okresnému súdu (4. februára 2018 a 18. februára 2019), ale okresný súd ich vyhodnotil ako nedôvodné, a tiež podala 27. novembra 2019 žiadosť o určenie termínu hlavného pojednávania a 18. februára 2020 ďalšiu sťažnosť na prietahy v trestnom konaní. Sťažovatelia teda boli v konaní aktívni a neprispeli k jeho predĺženiu.

19. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a všetky okolnosti daného prípadu. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19.1 V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že predmetné súdne trestné konanie trvajúce viac ako 5 a pol roka bez vydania rozsudku okresným súdom (hoci nepochybne okresný súd už po prijatí ústavnej sťažnosti urýchľuje konanie určením viacerých termínov hlavného pojednávania), keď boli zistené aj dve obdobia opakovanej nečinnosti na začiatku konania v trvaní jedného roka (pozri bod 11.2) a neskôr sa to zopakovalo aj v roku 2016 a 2017 (body 11. 3 a 11. 4), nemožno kvalifikovať inak ako konanie so zbytočnými prietahmi. Konanie je navyše stále v štádiu „na začiatku“ hlavného pojednávania, t. j. v štádiu pred výsluchom obžalovaného, pretože ten trvá na opakovaní dokazovania vzhľadom na zmenu zákonného senátu.

19.2 Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľov, postupu okresného súdu, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu napadnutého konania, ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a preto bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

19.3 Pokiaľ okresný súd vo vyjadrení poukazoval na množstvo vecí a personálnu dlhodobú poddimenzovanosť súdu, tento argument ústavný súd nemohol akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd už viackrát (I. ÚS 23/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 148/2016) poukázal na to, že personálne problémy a nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak by sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 55/2002). Okresný súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20.1 Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v namietanom konaní konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

21.1 Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

21.2 Sťažovatelia žiadali o priznanie finančného zadosťučinenia každému vo výške 10 000 €, ktorú odôvodnili tým, že celá situácia s trvaním celej trestnej veci ich *«zásadným spôsobom traumatizuje, rozhodnutie sa neustále „odd'áľuje“ a celkovo majú sťažovatelia obavu, kedy sa vôbec môže dané konanie skončiť právoplatným rozhodnutím, najmä ak by malo byť ďalej pokračované rovnakým tempom. In concreto, sťažovatelia sú neustále upovedomovaní o hlavnom pojednávaní, o ich rušení a pod., pričom každá takáto súdna „zásielka“ alebo informácia o konaní, či strach z opätovného kontaktu alebo prežívania traumy v nich pochopiteľne obnovuje nepríjemné spomienky a udalosti, pre ktoré sú už od r. 2012 v permanentnej a dlhodobej psychiatrickej a psychologickej starostlivosti z dôvodu postraumatickej anxiózneho depresívnej symptomatiky, ktorá je dôsledkom dlhoročného psychického týrania»*. Poukazujú tiež na nález sp. zn. II. ÚS 179/09 z roku 2009, kde bolo už vtedy priznané finančné zadosťučinenie každému zo sťažovateľov po 3 000 €.

21.3 Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných

ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21.4 Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na doterajšiu dĺžku napadnutého konania (viac ako 5 a pol roka), ktoré nebolo ani do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, a v rámci neho na obdobie nečinnosti okresného súdu, ako aj ďalšie aspekty prejednávanej veci spomínané na inom mieste tohto nálezu. S ohľadom na uvedené ústavný súd považoval za primerané a spravodlivé priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie každému v sume po 3 500 € podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu). V ostatnej časti ich žiadosti preto nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

21.5 Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

21.6 Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v lehote ustanovenej v odseku 1 priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

VI.

Trovy konania

22. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľov (platca DPH) si uplatnil nárok na náhradu trov konania, ktorých výšku riadne vyčíslil a vypočítal v podaní z 29. júla 2020 podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd preto trovy sťažovateľom priznal v celej uplatnenej sume (bod 4 výroku nálezu).

22.1 Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

23. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu